

Nr 142.

Av herr **Englund m. fl.**, om förstärkning av socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå.

I årets trontal har omförmålts, att riksdagen har att motse förslag till omläggning av den hittillsvarande svenska nykterhetspolitiken. Ett led i denna omläggning är en förstärkning av nykterhetsvården. Å sidan 339 i inrikesdepartementets huvudtitel har, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, de ekonomiska huvuddragen av denna förstärkning antytts. Anslagen till länsnykterhetsnämnderna föreslås sålunda höjda från 544 000 till 1 200 000, bidragen till de kommunala nämnderna från 382 500 till 2 000 000 kronor. Ifrågavarande belopp äro lägre än de nykterhetskommittén (del VI s. 170 f) föreslagit. De kunna emellertid antagas vara grundade på de huvudlinjer, på vilka nykterhetskommitténs reformförslag i avseende å nykterhetsvården bygger. Detta förslag förutsatte emellertid att med den regionala upprustningen av nykterhetsvården skulle följa en förstärkning av den centrala instansen för nykterhetsvårdsfrågor, socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå. (Jämför i detta hänseende 1946 års alkoholistvårdsutrednings betänkande (SOU 1948: 23) s. 172 och nykterhetskommitténs betänkande del VI (SOU 1952: 54) s. 157.) Angelägenheten av denna förstärkning har ytterligare utvecklats i en promemoria infordrad från socialstyrelsen av statens lönenämnd. I denna promemoria anföres bl. a.:

”Läget är sålunda, att nykterhetsvårdsbyråns personalutrustning och organisation äro avgjort otillräckliga redan för de nuvarande arbetsuppgifterna och att det icke finns något utrymme inom den nuvarande organisationsramen för de vidgade uppgifter, som äro att motse på grund av nära förestående beslut av statsmakterna.

I fråga om ledningen av byrån framstår det såsom ovillkorligen nödvändigt, att byråchefen erhåller avlastning av sina arbetsuppgifter. Byråchefen bör kvarstå såsom föredragande i socialstyrelsen i fråga om allmänna framställningar och utlåtanden till Kungl. Maj:t och andra centrala myndigheter, i besvärärenden av olika slag och i kvarhållningsärenden samt såsom beslutande i fråga om intagningar på slutna anstalter och överflyttningar mellan anstalter. Det bör också ankomma på byråchefen att, i den mån hans tid medger detta, utöva inspektionsverksamhet i fråga om alkoholistanstalter, inackorderingshem och nykterhetsnämnder. Om den av nykterhetskommittén föreslagna rådgivande näm-

den för nykterhetsvården, vilken avses skola tillsättas av Kungl. Maj:t, kommer till stånd, bör socialstyrelsens samarbete med denna nämnd ombesörjas av byråchefen. Byråchefen bör slutligen handhava de viktigare ekonomiska angelägenheterna inom byråns verksamhetsområde.

I övrigt böra byråchefens åligganden uttryckligen fördelas på andra ledande tjänstemän. För detta ändamål bör byrån uppdelas på två avdelningar, en för den öppna nykterhetsvården och en för den slutna nykterhetsvården, under ledning av var sin byrådirektör. Det bör ankomma på byråchefen att avgöra placeringen av ärenden, som äro av sådan beskaffenhet att de kunna hänföras till båda avdelningarna. Till avdelningen för den öppna vården böra hänvisas ärenden angående länsnykterhetsnämnder, kommunala nykterhetsnämnder, inackorderingshem, familjevård (som ej är knuten till alkoholistanstalt) samt informationsverksamhet, som riktar sig till utövare av öppen nykterhetsvård. Till avdelningen för den slutna vården böra hänvisas ärenden, som avse alkoholistanstalter och klientelet å dessa samt familjevård, som är anordnad i anslutning till alkoholistanstalt.

Byrådirektör bör beträffande de till hans avdelning hörande ärendena i den omfattning som socialstyrelsen närmare bestämmer vara föredragande inför byråchefen eller socialstyrelsen eller självständigt beslutande. Det bör ankomma på byrådirektör att enligt socialstyrelsens bestämmande utöva den styrelsen åvilande inspektionsskyldighet, som hänför sig till arbetsuppgifterna å hans avdelning."

Sedermera har 1953 års nykterhetsnämndssakkunniga i sitt betänkande givit uttryck åt samma mening.

I sin egenskap av byrå i socialstyrelsen har den centrala nykterhetsvårdsinstansen i motsats till nykterhetsvården i övrigt hänförts till socialdepartementet. Under det att nykterhetsvårdens organisationsfrågor i andra hänseenden av inrikesdepartementet hänskjutes till en senare, särskild proposition, har socialministern för sin del redan i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln s. 5) upptagit förevarande organisationsspörsmål till behandling. Utan att motiven för denna ståndpunkt närmare redovisats, har statsrådet därvid avböjt förslaget om inrättande av de båda föreslagna byrådirektörstjänsterna men förordat utvidgningar av organisationen i vissa andra hänseenden.

På de skäl som anförts av 1946 års alkoholistvårdsutredning, 1944 års nykterhetskommitté, 1953 års nykterhetsnämndssakkunniga, socialstyrelsen och statens lönenämnd måste vi finna denna lösning av den centrala nykterhetsvårdsinstansens organisatoriska problem synnerligen otillfredsställande. I den mån ekonomiska skäl erbjuda hinder för ett överskridande av den av socialministern angivna ekonomiska ramen, är det för

oss uppenbart, att vissa andra utvidgningar, såsom vid en jämförelse mindre angelägna, böra stå tillbaka.

I samband härmed våga vi uttala önskemålet, att förevarande organisatoriska spörsmål av vederbörande utskott upptagas till behandling i nära anslutning till behandlingen av den kommande huvudpropositionen om förstärkning av nykterhetsvården.

Med stöd av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta, att inom socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå måtte, på sätt ovan angivits, inrättas tvenne avdelningar, en avseende sluten och en öppen nykterhetsvård, vardera under ledning av en byrådirektör i 31 lönegraden.

Stockholm i januari 1954.

Erik Englund.

Erik Svedberg.

P. J. Näslund.

Jon N. Jonsson.

Johan Sunne.

Lars Lindahl.

E. A. Lindblom.

Torsten Bengtson.

Ingrid Gärde Widemar.

Nr 143.

Av herr **Holmqvist**, om inrättande av en ny lärartjänst vid socialinstitutet i Stockholm.

(Lika lydande med motion i Andra kammaren, nr 234.)

Stockholm den 27 januari 1954.

Eric Holmqvist.
